

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ

Книга 2 – ГЕОГРАФИЯ

Том 115–116

ANNUAL OF SOFIA UNIVERSITY “ST. KLIMENT OHRIDSKI”

FACULTY OF GEOLOGY AND GEOGRAPHY

Book 2 – GEOGRAPHY

Volume 115–116

СОФИЙСКИЯТ УНИВЕРСИТЕТ И НЕГОВИТЕ ПРОФЕСОРИ, ИЗОБРАЗЕНИ ВЪРХУ БЪЛГАРСКИТЕ ПОЩЕНСКИ МАРКИ

ПЕЛО МИХАЙЛОВ

Аграрен университет – Пловдив

e-mail: names_pd@abv.bg

Pelo Mihaylov. SOFIA UNIVERSITY AND ITS PROFESSORS DEPICTED ON BULGARIAN POSTAGE STAMPS

The purpose of the article is to establish the frequency and the way in which Sofia University “St. Kliment Ohridski” has found a place on the Bulgarian postage stamps. The reason is that the Bulgarian philatelic production is an excellent opportunity for advertising both inside and outside the country. The quantitative criterion (number of stamps dedicated to the University) will also be an assessment of its recognition in the country, especially compared to other higher education institutions in Bulgaria. Descriptive and comparative-historical methods are applied. 16 Bulgarian postage stamps related to Sofia University “St. Kliment Ohridski” have been presented. Eleven of them are dedicated to the University as an institution, building, stylized image or monument of the patron. One is personally dedicated to the biggest sponsor of the University – Evlogi Georgiev. Professors of Sofia University are depicted on other four stamps. For the first time a stamp dedicated to Sofia University was printed in 1954 and for the last time – in 2019. For the first time, a professor from the University appeared on a postage stamp in 1985 and for the last time – in 2021.

Sofia University is the most often depicted higher education institution in Bulgaria on a postage stamp – 11 times total. With 3 depictions there follows the National Academy of Arts in Sofia. Two stamps each are for the Higher Naval School “Nikola Yonkov Vaptsarov” in Varna and the University of Mining and Geology “St. Ivan Rilski” in Sofia.

Keywords: Sofia University, professors, Bulgarian postage stamps.

УВОД

През 2023 г. се навършват 135 години от основаването на Висшето училище в София (1888), което впоследствие прераства в днешния Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Това е подходящ повод да се проследи колко пъти и кога се появяват върху български пощенски марки институцията и/или сградите на Софийския университет, както и образи на негови професори.

Проследяването е направено в перспективен хронологичен ред. При отделните марки са коментирани художниците, номиналите, тиражите и са дадени описанията им. За ексцерпирането на данни са използвани последните два издадени каталога на български пощенски марки (Грънчаров 2009; Грънчаров, Киранов, Дечев, 2022). Илюстрациите (фигурите) са създадени чрез сканиране на оригиналните пощенски марки.

Най-близко до темата на настоящата статия е писал проф. Стефан Къртунов (1956, Габрово) в книгата си „Висшите училища и образование по света, представени от филателията“ (Къртунов 2021). В нея той представя само седем от марките, върху които е изобразен Софийският университет или негови сгради (Къртунов 2021: 13, 26), като е пропуснал означените тук като фиг. 3, 5, 11 и 14.

Целта на статията е да установи колко пъти и по какъв начин Софийският университет „Свети Климент Охридски“ е намерил място върху българските пощенски марки. Мотивът е, че българската филателна продукция се явява отлична възможност за реклама както в границите на страната, така и извън нея. Освен това количественият критерий (брой марки, посветени на Университета) ще се яви и оценка на признанието му в страната, особено в сравнение с другите висши учебни заведения в България. Приложени са описателен и сравнително-исторически метод.

КАТАЛОГ

За първи път внушителната сграда на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (Ректоратът и двете му крила) се появява върху българска пощенска марка през 1954 г. (вж. фиг. 1). На преден план е изобразен Паметникът на Цар Освободител, а в дълбочина се виждат Ректоратът и двете крила на основната сграда на Университета. Изображението е правдиво, показва сградата в правилни пропорции и без видими грешки. Марката е едноцветна, дело е на художника Васил Йончев и е отпечатана в зелено.

№ 1. (Дата на валидиране:) 12.02.1954. (Име на серията или марката:) **Въздушна поща. Редовни – изгледи** (десет марки). [БК (Български каталог №) 940] Н(оминал): 1 лв. (Описание на марката:) Паметникът на Цар Освободител и Софийският университет „Климент Охридски“. Х(удожник): Васил Йончев. Т(ираж): 500 000.

Девет години по-късно отново в серия „Редовни марки“ (отпечатвани най-вече за облепяне на кореспонденция) е публикувана нова марка със сградата на СУ (фиг. 2). Тя оставя зрителя на същото място, но вече не се вижда Паметникът на Царя Освободител. Марката отново е едноцветна, отпечатана е в кафяво, но в нея е допусната и *голяма фактологична грешка*. Художниците Л. Йотов и К. Михайлов (или само единият от двамата, данните от каталога са недостатъчни за уточняване на авторството) са нарисували двете крила на Софийския университет с по пет етажа. И докато за Южното крило това наистина е така (заради снижаването на околния терен откъм дн. бул. „Цар Освободител“), то за Северното крило е абсолютно невярно, тъй като по дн. бул. „Васил Левски“ над земята има видими само четири етажа. За сметка на това тя е най-тиражната марка с Университета върху нея – отпечатани са 5 милиона къса.

№ 2. 20.02.1963. **Редовни** (пет марки). [БК 1416] Н: 1 ст. *Софийският университет „Климент Охридски“*. Х: Л. Йотов и К. Михайлов. Т: 5 000 000. Върху другите марки със същия номинал в серията: *Държавният герб на НР България от 1947 г.; Крепостната врата „Камилите“ в дн. гр. Хисаря; Националният стадион „Васил Левски“ в София; Приземил се парашутист*.

Следващата марка е нарисувана от художниците Д. Русинов и Б. Димитров (или само от единия, отново недостатъчно данни) в серията „Въздушен транспорт“. Тя представя Софийския университет в компанията на други забележителни сгради в столицата – Партийния дом, храм-паметника „Александър

Невски“ и хотел „Хемус“ (вж. фиг. 3). Отпечатана е в черно (сиво), зелено и червено. От СУ в сиво и черно са нарисувани Ректората и Южното крило на Университета (откъм дн. бул. „Цар Освободител“).

№ 3. 25.11.1965. **Въздушен транспорт** (шест марки). [БК 1648] Н: 20 ст. Самолет ТУ-114 над София (Пилоната над Партийния дом с петолъчката, храм-паметник „Св. Александър Невски“, Софийски университет „Климент Охридски“, хотел „Хемус“). Х: Д. Русинов и Б. Димитров. Т: 200 000. Върху другите марки в серията: Велико Търново; Пловдив; Димитровград; Русе; Варна.

Във връзка със Световната филателна изложба в София през 1969 г. е издадена серия от 8 марки със забележителни сгради или археологически артефакти от столицата. На марката с най-висок номинал (цена) в серията – 40 ст., е нарисувана отново сградата на Ректората (вж. фиг. 4). Художник на цялата серия е Стефан Кънчев (1915–2001), народен художник (1971), един от най-продуктивните художници на български пощенски марки с общо над 650 проекта. Марката е решена в жълт бронз на рамката, бял бронз на сградата на СУ и тъмночервено на фона около сградата.

№ 4. 25.05.1969. **Световна филателна изложба София'69. София през вековете** (осем марки). [БК 1977] Н: 40 ст. Държавен университет „Климент Охридски“. Х: Стефан Кънчев. Т: 180 000. Върху другите марки в серията: 1 ст. Антична монета от Сердика с богинята Тюхе, II в.; 2 ст. Антична монета от Сердика с храма на Асклепий, II в.; 3 ст. Църквата „Света София“; 4 ст. Боянската църква; 5 ст. Народното събрание; 13 ст. Народният театър „Иван Вазов“; 20 ст. Храм-паметникът „Александър Невски“.

Стефан Кънчев е изобразил Ректората на СУ много правдоподобно. При двете крила обаче си е позволил свободно авторско виждане. Нарисувал е Южното с четири етажа над земята, вместо реалните пет, вероятно за да не наруши симетрията с другото крило. Кънчев обаче е „свил“ прекалено „навътре“ (на изток) Северното крило, така че се е получило усещането, че Ректоратът е на ъгъл между две улици, разположени на около 45 градуса помежду си (например както е централният вход на Партийния дом, между бул. „Княз Александър Дондуков“ и бул. „Цар Освободител“). Въпреки тези авторски

решения на Кънчев, марката е много добра и е първата, на която категорично се виждат паметниците на дарителите Евлоги Георгиев (в ляво) и Христо Георгиев (в дясно от парадното стълбище на сградата на Ректората). Техен автор е скулпторът Кирил Шиваров и са поставени там през 1935 г. При първата разгледана тук марка от 1954 г. (вж. фиг. 1) също има съмнение, че паметниците са изобразени, но не може да се (до)каже с категоричност. Най-високият номинал от 40 ст. обаче минава за сметка на по-нисък тираж, марките с номинали 1, 2 и 3 ст. са с тираж между 2 500 000 и 700 000 къса, докато тази със Софийския университет е в само 180 000 екземпляра.

Четири години по-късно Софийският университет е на втори план в нарисуваната от В. Василева пощенска марка от серията „Въздушна поща. Изгледи“ (вж. фиг. 5). На преден план стилизирано са показани Народното събрание, Паметникът на Цар Освободител и жълтите павета между тях. Веднага зад паметника е сградата на Ректората на СУ, решена в тъмносино.

№ 5. 30.07.1973. **Въздушна поща. Изгледи** (четири марки). [БК 2324] Н: 28 ст. София. Х: В. Василева. Т: 1 500 000. На останалите марки с по-нисък номинал: Велико Търново; курортен комплекс „Русалка“; Пловдив.

През 1977 г. отново в серия „Редовни марки“, като четвърти от общо шест номинала, е изобразена сградата на СУ (вж. фиг. 6). Марката е отпечатана с тъмнозелено мастило върху сив бронз. Художникът Ю. Минчев е изобразил Ректората и Южното крило на сградата, като ясно различими са и фигурите на Евлоги и Христо Георгиеви от двете страни на централния вход. На марката е присъден четвъртият номинал от 30 ст., като по-скъпо са „оценени“ Националната художествена галерия – на 80 ст. и Народното събрание – на 1 лев. Тиражът на марката със Софийския университет също е впечатляващ – 3 000 000 екземпляра.

№ 6. 30.04.1977. **Редовни – обществени сгради в София** (шест марки). [БК 2646] Н: 30 ст. *Софийският университет „Климент Охридски“*. Х: Ю. Минчев. Т: 3 000 000. На останалите марки и номинали: 12 ст. Народният театър „Ив. Вазов“; 13 ст. Партийният дом; 23 ст. Централният дом на народната армия; 80 ст. Националната художествена галерия; 1 лв. Народното събрание.

На студентския празник през 1978 г. е валидирана първата самостоятелна (не в серия) пощенска марка, посветена на СУ (вж. фиг. 7). Тя е издадена по повод 90 години от основаването на университета. На нея художникът Александър Сертев е изобразил паметника на патрона Климент Охридски, който се намира в градинката срещу Северното крило на Софийския университет, заключена между Народното събрание, Националната художествена академия, бул. „Васил Левски“ и бул. „Цар Освободител“. Паметникът е с автор Любомир Далчев и е поставен през същата 1978 г. Представлява стилно изпълнение от камък и метал, като Климент Охридски е поставен с гръб към НХА и с лице на юг, към бул. „Цар Освободител“.

№ 7. 8.12.1978. **90 години Софийски университет „Климент Охридски“**. [БК 2791]. Н: 2 ст. „Св. Климент Охридски“, скулптура на Любомир Далчев. Х: Александър Сертев. Т: 500 000.

През 1985 г. се появява и първата пощенска марка (вж. фиг. 8), на която е изобразен професор (или преподавател с друга академична длъжност) от Софийския университет. (Не са проследени българските пощенски марки, на които са изобразени *възпитаници* на Софийския университет!) Това е д-р Асен Златаров (1885, Хасково–1936, Виена), химик-органик и биохимик, писател и общественик, извънреден (от 1924) и редовен (от 1935) професор по органична химия в СУ. Той получава място върху пощенската марка във връзка със 100 години от рождението му, като вероятно е припознат от тогавашната социалистическа власт за човек с леви убеждения. След откриването и публикуването на учредителния протокол на Българското географско дружество от автора на настоящата статия (вж. Михайлов 2020а, 2020б) д-р Асен Златаров вече е познат на географската гилдия в България като член-основател на дружеството, член на първото му Настоятелство и като първи негов библиотекар. За марката художникът Тодор Варджиев е избрал анфасна снимка на Златаров, като вертикално до лявата рамка на марката са изписани годините на раждането му, смъртта му и 100-годишния му юбилей: 1885–1936–1985.

№ 8. 14.02.1985. **100 години от рождението на проф. д-р Асен Златаров 1885–1936**. [БК 3380]. Н: 5 ст. *Асен Златаров (учен-химик)*. Х: Тодор Варджиев. Т: 600 000.

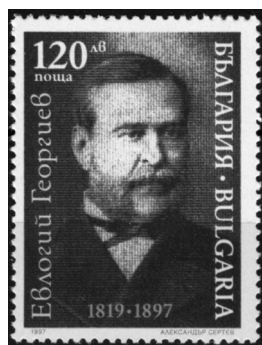
Една от най-хубавите марки, посветени на СУ, закономерно е свързана с голям юбилей. За 100-годишнината от основаването на Университета през 1988 г. в тираж 1 000 000 екземпляра е издадена юбилейна марка (вж. фиг. 9) с автор художника Д. Карапантев. На нея е възпроизведен инженерно-архитектурен

чертеж на сградата на СУ, който отразява в перспектива и с точност всички детайли на сградата, дори и броят на прозорците на всеки от етажите откъм външната страна. Паметниците на двамата братя дарители също са ясно различими пред централния вход на университета. Марката е отпечатана в черно и зелено, а за фон е използван жълт цвят.

№ 9. 22.08.1988. 100 години Софийски университет „Климент Охридски“. Н: 10 ст. *Сградата на Ректората на Университета*. Х: Д. Карапантев. Т: 1 000 000.

През 1997 г. е отпечатана пощенска марка с лика на единия от двамата първи и най-значими дарители на Софийския университет – търговецът Евлоги Георгиев (вж. фиг. 10) (другият е по-малкият му брат Христо Георгиев). Поводът е 100-годишнината от смъртта му. Художник на марката отново е Александър Сертев. Върху решената в жълто, зелено и черно марка е репродуциран портрет на дарителя, както и годините на раждането и смъртта му: 1819–1897. За отбелязване е, че върху марката личното име на благодетеля е изписано *Евлогий*, докато традиционно срещаното е *Евлоги*.

№ 10. 3.07.1997. 100 години от смъртта на Евлоги Георгиев, 1819–1897. [БК 4303] Н: 120 лв. *Обработена фотография на Евлоги Георгиев (общественополитически деец, търговец-дарител), направена в Букурещ от чеха Франц Душек, придворен фотограф на румънския княз Карол I*. Х: Александър Сертев. Т: 250 000.

На 25 ноември 2008 г. (денят, в който Българската православна църква чества св. Климент Охридски, и патронен празник на СУ) е валидирана следващата юбилейна марка – по повод 120 години от основаването на Университета. Неин автор е художникът Дамян Дамянов, който представя образа на патрона

Климент Охридски с надпис за кръглата годишнина. Марката е решена в черно, кафяво и бежово и е сравнително най-слабо представителната, измежду всички марки, издавани за Университета. Нейният тираж е десетократно по-малък от този на марката за Евлоги Георгиев (№ 10) и 40 пъти по-нисък от тиража на марката за 100-годишнината (№ 9). Но това само отразява спада в потреблението на универсалната пощенска услуга (изпращането на писма) в страната ни.

№ 11. 25.11.2008. 120 години Софийски университет „Св. Климент Охридски“. [БК 4587] Н: 0,60 лв.

Половината от лицето на св. Климент Охридски преди да бъде обявен за светец. Х: Дамян Дамянов. Т: 25 000.

През 2016 г. едва втори професор на Университета получава място върху българска пощенска марка. Това е геологът Георги Бончев (1866, с. Жеравна–1955, София), професор по петрография и минералогия на СУ (1905), действителен член на БКД (1900), впоследствие титлата се приравнява на академик на БАН. Бил е и ректор на Университета през 1914/1915 г., като през следващата учебна година е наследен на поста от географа проф. Анастас Иширков. Повод за издаване на марката са 150 години от рождението на Бончев.

№ 12. 7.12.2016. 150 години от рождението на геолога акад. Георги Бончев. [БК 5288] Н: 0,65 лв. *Портрет на акад. Бончев, един от основоположниците на минералогията и петрографията в България.* Х: Стоян Дечев. Т: 10 500.

През 2018 г., отново на студентския празник, е валидирана нова марка (вж. фиг. 13) по повод 130 години от основаването на Университета. До момента тя е и единствената за Софийския университет, която е с винетка. Художник е Жаклина Симова. Върху марката (вдясно, с отпечатания номинал 0,85 лв.) основното изображение представя част от последния етаж и емблематичния зелен покрив на Ректората с пет капандури (три върху основната сграда и по една върху двете странични кули). Горе вляво и дясно са изписани годините на основаването (1888) и на 130-годишнината (2018). Има и изрисуван текст: 130 години Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Върху винетката вляво са нарисувани дарителите на Университета – братята *Евлоги* (1819, Карлово–1897, Букурещ) (вляво) и *Христо* (1824, Карлово–1872, Букурещ) (вдясно) *Георгиеви*. Върху марката има красиво изписан текст: „*Евлоги и Христо Георгиеви даряват щедри средства за построяването на Софийски университет*“. Марката и винетката са отпечатани само с два цвята – черно и зелено, но са изключително експресивни като информация и художествено въздействие. Допълнителна символност внася решението на художничката да представи подпокривното пространство на Ректора като книги с твърди корици, а особено въздействащо е изпълнението при кулата вдясно.

№ 13. 8.12.2018. 130 години Софийски университет „Св. Климент Охридски“. [БК 5380]
Н: 0,85 лв. *На марката:* сградата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. *На винетката:* братята *Евлоги* и *Христо Георгиеви*. **Х:** Жаклина Симова. **Т:** 9000.

През 2019 г. за първи и единствен път засега върху пощенска марка се появява и друга сграда на Софийския университет, различна от Ректората (вж. **фиг. 14**). Това е също емблематичната (разпознаваема) сграда на днешния Биологическия факултет, намираща се на бул. „Драган Цанков“ № 8. Поводът е 130 години от рождението на нейния проектант – арх. Георги Овчаров (1889, Силистра–1953, Силистра). Марката, дело на художника Кирил Златков, е едноцветна и е отпечатана в кафяво.

През 20-те години на ХХ век Софийският университет обявява конкурс за сграда на Агрономическия факултет. Спечелен е от архитектурното бюро „Овчаров-Попов“ – арх. Георги Овчаров и арх. Генко Попов. Арх. Овчаров

заминава при немския архитект Паул Бонац на шестмесечно обучение. През 1928 г. сградата на вече Агрономо-лесовъдния факултет е реалност. Фасадната облицовка е направена от фугирана зидария, която по стил е уникална и неизползвана дотогава в България. По проект на арх. Георги Овчаров са построени още Министерството на вътрешните работи (1936), Мавзолеят на Георги Димитров (1949, разрушен 1999), Дунав-мост при Русе–Гюргево (1953) и др.

№ 14. 11.11.2019. Българска култура и изкуство – 130 г. от рождението на арх. Георги Овчаров. [БК 5435] Н: 0,65 лв. Портрет на арх. Георги Овчаров, [сградата на] Биологически[я] факултет [на СУ]. Х: Кирил Златков. Т: 5100.

През 2021 г. в обща серия от две марки (вж. фиг. 15 и 16) са публикувани рисуваните образи на двама професори на Софийския университет. Поводът е 125 години от рождението на връстниците – Никола Обрешков (1896, Варна–1963, София), професор по висша алгебра в СУ (1928), академик на БАН (1945), и Георги Наджаков (1896, Дупница–1981, София), професор по физика в СУ (1932), академик на БАН (1945), ректор на Софийския университет (1947–1951). Долу вдясно върху двете марки е изобразена централната сграда на БАН, вероятно защото двамата са разпознати като академици на Българската академия на науките, а не като професори на СУ. Никола Обрешков, заради това че от 1951 г. до смъртта си е директор на Математическия институт на БАН, а Георги Наджаков, заради това, че е основател и директор на Физическия институт на БАН, а днес Институтът по физика на твърдото тяло носи неговото име.

№ 15–16. 16.12.2021. Български учени. 125 години от рождението на акад. Никола Обрешков и акад. Георги Наджаков. [БК 5537–5538] Н: 0,65 лв. Портрет на акад. Никола Обрешков; 1,00 лв. Портрет на акад. Георги Наджаков. Х: Стоян Дечев. Т: 5500.

Тиражите са малки – едва по 5500 къса. Марките са пълноцветни, но образите на двамата професори са решени в два цвята: кафяво и сиво при Н. Обрешков, и синьо и сиво при Г. Наджаков.

Общото при марките за акад. проф. Георги Бончев (№ 12), арх. Георги Овчаров (№ 14), акад. проф. Никола Обрешков (№ 15) и акад. проф. Георги Наджаков (№ 16) е, че те не са носители на пълната информация, заради липсата на годината на смъртта и при четиримата. Също така при Бончев, Обрешков и Наджаков е изпусната длъжността *професор*, като вероятна причина е или непознаването от художниците на академичните норми или липсата на достатъчно място върху полето на марките.

Авторът на статията притежава всички описани марки в личната си колекция от български пощенски марки.

РЕЗУЛТАТИ И ИЗВОДИ

Софийският университет „Свети Климент Охридски“ е висшето училище в България, изобразено върху най-много пощенски марки – 11 (без марките с образите на четиримата професори и на дарителя Евлоги Георгиев).

След него се нарежда **Националната художествена академия**, на която са посветени три юбилейни пощенски марки – за 100, за 120 и за 125-годишнината от нейното основаване (БК 4265 от 1996 г., БК 5286 от 2016 г. и БК 5535 от 2021 г.).

Два ВУЗ-а имат по две пощенски марки: **Висшето военноморско училище „Никола Йонков Вапцаров“ във Варна** за 125 и 140-годишнината (БК 4738 от 2006 г. и БК 5517 от 2021 г.) и **Минно-геоложкият университет „Св. Иван Рилски“** за 30 и за 60-годишнината (БК 3241 от 1983 г. като Висш минно-геоложки институт, и БК 5085 от 2013 г.).

За още единадесет висши учебни заведения има издадена по една марка.

За 100-годишнината от основаването си пощенска марка получават: **Университетът за национално и световно стопанство** (БК 5465 от 2020 г.), **Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“** (БК 5510 от 2021 г.) и **Висшето транспортно училище „Тодор Каблешков“** (БК 5581 от 2022 г.).

За своята 80-годишнина с юбилейна марка се сдобива **Националната спортна академия „Васил Левски“** (БК 5559 от 2022 г.). Две години по-рано за своята 75-годишнина пощенска марка получава и **Аграрният университет – Пловдив** (БК 5477 от 2020 г.). За 70-годишнината на **Медицинския университет – Пловдив** също е издадена юбилейна марка (БК 5187 от 2015 г.).

Пощенска марка (БК 3197 от 1982 г.) е издадена и за 60-годишнината на Полувисшия институт по съобщенията **„Аврам Стоянов“** (от 1997 г. Колеж по телекомуникации и пощи, от 2015 г. **Висше училище по телекомуникации и пощи**).

За половинвековен юбилей пощенска марка е издадена за: Висшия институт по архитектура и строителство (днес **Университет по архитектура, строителство и геодезия**) (БК 4016 от 1992 г.); Висшия лесотехнически институт (от 1995 **Лесотехнически университет**) (БК 2459 от 1975 г.).

Стефан Къртунов определя пощенски блок от 2015 г. (издаден под номер БК 5186) като „*специално издание за 90-годишнината на Лесотехническия университет*“ (Къртунов 2021: 27). Наистина валидирането на 7 май съвпада с официалното честване от 6 до 9 май 2015 г. на *90 години висше лесотехническо образование в България*. Но както каталожното описание: „*Екология – лесовъдство в България. Блок*“ (Грънчаров, Киранов, Дечев 2022: 119), така и текстът върху марката в блока: „*Екология и лесовъдство*“ нито потвърждават тази връзка, нито ще възкресят след време такъв спомен.

За 50-годишнината му малък лист от четири марки е издаден и за **Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“** (БК 5203 от 2021 г.).

Наскоро, за 30-годишнината на **Нов български университет**, също е издадена юбилейна пощенска марка (БК 5519 от 2021 г.).

Върху българските пощенски марки за Софийския университет са изобразявани: най-често Ректоратът (8 пъти), двете му крила (4 пъти), само южното крило (2 пъти) и по веднъж – сградата на Биологическия факултет, паметникът на патрона Св. Климент Охридски и стилизиран негов образ.

От професорите на Софийския университет върху пощенски марки са изобразени само четирима – Асен Златаров, Георги Бончев, Никола Обрешков и Георги Наджаков.

Патронът на Националната музикална академия **проф. Панчо Владигеров** е най-тиражираният върху пощенски марки български професор – 3 пъти (БК 3272 от 1983 г., БК 4390 от 1999 г., БК 5394 от 2019 г.), заедно с **акад. проф. Марин Дринов** – също 3 пъти (БК 440 от 1940 г., БК 2006 от 1969 г., БК 5395 от 2019 г.), който обаче формално е руски професор от университета в гр. Харков, дн. Украйна.

С най-много професори, увековечени върху български пощенски марки, може да се похвали Националната художествена академия – повече от двадесет. Поради невъзможността да се установи колко от известните български художници са били и преподаватели в нея, не може да се представи пълен и точен списък.

Марките, на които е изобразен Софийският университет (като институция, сгради или стилизирани образи на патрона или неговия паметник) са отпечатвани в големи тиражи. До 2000 г. това са от 250 000 до рекордните 5 000 000 екземпляра. След тази година тиражите рязко спадат във връзка и с понижаване на интереса към универсалната пощенска услуга (изпращане и получаване на писма).

Върху марките за Софийския университет са работили както много известни български художници като Стоян Дечев (3 марки), Александър Сертев (2 мар-

ки), Васил Йончев и Стефан Кънчев, така и по-малко известни. Интересно е, че посмъртно образите на двама от художниците – заслужилият художник Стефан Кънчев (на 2 пъти – БК 4548 от 2002 г., БК 5192/3 от 2015 г.) и проф. Васил Йончев (БК 5287 от 2016 г.) също намират място върху пощенски марки.

Вероятно следващото появяване на Софийския университет (като институция или сграда) върху българска пощенска марка ще бъде през 2028 г., или по-вероятно през 2038 г., във връзка със 150-годишнината от основаването му. Невъзможно е да се прогнозира кога отново професор на СУ ще се появи върху пощенска марка.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение може да се обобщи, че Софийският университет „Св. Климент Охридски“ (като институция и/или сгради) е много добре представен в българската филателия – общо 11 пъти. Не така стои въпросът с многобройните професори на СУ, от които едва за четирима се е намерил повод да бъдат поставени върху пощенски марки.

Изобразяването на Софийския университет върху пощенски марки и отпечатването им в огромни тиражи, а впоследствие облепянето на кореспонденция с тях, на първи план се явява своеобразно признание за значимостта му на най-старо и най-голямо висше училище в България, както и реклама – било в рамките на страната, а чрез кореспонденцията за чужбина – и извън нея. На втори план подобно признание се получава чрез съхраняването на чисти (без клеймо) пощенски марки със Софийския университет в стотици частни филателни колекции в България и чужбина.

Изобразяването на Софийския университет върху български пощенски марки ще продължи и в бъдеще. Но няма гаранции, че марки с образите на негови професори ще бъдат издадени отново.

ЛИТЕРАТУРА

- Грънчаров, Н. (състав.). 2009. Каталог на българските пощенски марки „Фепра“. София: Филателен преглед.
Т. 1, 1879–1969 г. 176 с.
Т. 2, 1970–1990 г. 192 с.
Т. 3, 1991–2009 г. 118 с.
- Грънчаров, Н., К. Киранов, Г. Дечев (състав.). 2022. Каталог на българските пощенски марки „Фепра“, 1999–2022 г. София: Филателен преглед, 200 с. = *Филателен преглед*, 2022, № 6–12.
- Къртунов, Ст. 2021. Висшите училища и образование по света, представени от филателията. Габрово: УИ Васил Априлов, 244 с.

Михайлов, П. 2020а. За личностите от учредителния протокол на Българското географско дружество. // *Известия на Българското географско дружество*, № 42, 2020, 24–35.

Михайлов, П. 2020б. За членовете учредители на Българското географско дружество. // *Проблеми на географията*, 2020, № 1–2, 3–16.

SUMMARY

SOFIA UNIVERSITY AND ITS PROFESSORS DEPICTED ON BULGARIAN POSTAGE STAMPS

The 135th anniversary since the founding of Sofia University “St. Kliment Ohridski” in 2023 is an appropriate occasion to trace the frequency and time when the institution and buildings of Sofia University as well as images of its professors appear on Bulgarian postage stamps.

Bulgarian postage stamps are an opportunity for advertising both inside and outside the country. The quantitative criterion (number of stamps dedicated to the University) will also be an assessment of its public recognition in the country, especially compared to other higher education institutions in Bulgaria.

The article presents 16 Bulgarian postage stamps related to Sofia University “St. Kliment Ohridski”. Eleven of them are dedicated to the University as an institution, building, stylized image, or monument of the patron. One is personally dedicated to the biggest sponsor of the University – Evlogi Georgiev. Professors of Sofia University are depicted on four other stamps. For the first time, a stamp dedicated to Sofia University was printed in 1954, and for the last time – in 2019. For the first time, a professor from the University appeared on a postage stamp in 1985, and for the last time – in 2021.

Sofia University is the most often depicted higher education institution in Bulgaria on a postage stamp – 11 times in total. With 3 depictions follow the National Academy of Arts in Sofia. Two stamps each are for the Higher Naval School “Nikola Yonkov Vaptsarov” in Varna and the University of Mining and Geology “St. Ivan Rilski” in Sofia. A stamp has been issued for eleven higher education institutions. This quantitative indicator is a direct proof of its social importance as the oldest and biggest higher education institution in Bulgaria.

Among the buildings, the university Rectorate was most often depicted on the stamps (8 times), less often the two side wings (4 times), the south wing only (2 times) and once the building of the Faculty of Biology.

The prognosis is that in future, in relation to the anniversaries of its foundation, the image of Sofia University “St. Kliment Ohridski” will continue to be printed on Bulgarian postage stamps.